

inhimillinen tekijä

Karoliina Wares

LL, erikoistuva lääkäri

Hyks, ATEK

karoliina.wares[a]hus.fi

SUPERÄITI VAI SANKARILÄÄKÄRI?

”Pliiiiiiiiiis?!” Sain viestin, jossa tuo sana toistui kuusi kertaa. Tarvittaisiin juttu Finnanestiin, aiheena voisi olla elämä anesthesiologiaan erikoistuvana lääkärimä neljän pienen lapsen ja kahden lääkäri vanhemman perheessä, arjen ja työn paineiden keskellä. ”Tiedäthän sä sen Inhimillinen tekijä -palstan? 4 000–8 000 merkkiä ja nyt olisi deadline. Tän alkavan viikon aikana. Pliiiiiiiiiis.”

Vastasin, etten tiedä yhtään mistä palstasta puhutaan, missä välissä muka ehtisin lukea Finnanestian. (Nyt klinikon seniorit ja tutorlääkärit tarkkana, tehkää muistiinpanoja palautekeskustelua varten.) Lupasin kuitenkin kirjoittaa jutun, koska kaveria ei jätetä pulaan. Ei kai se tässä konkurssissa enää missään tunnu? Kunnia voi mennä, mutta maine vain kasvaa.

Ruuhkavuodet saavat aivan uuden merkityksen, kun lääkiksestä valmistuu kolmekymppisenä. Takana salattu humanistimenneisyys, viisi vuotta kirjallisuutta ja kääntämistä, kääntäjän kammio vaihtui kuitenkin - [”Kakka”, ilmoittaa kaksivuotias iloisena. ”Missä?” kysyn epäluuloisena. ”Owuhuoneessa!”]

... tuota... Niin, kääntäjän kammio vaihtui torakkaiseen yksiöön Tartossa ja kaunokirjallisuus lääketieteeseen. Kuusi vuotta myöhemmin paluu Suomeen, puuhataan kotia, parisuhdetta, perhettä. Terveyskeskuspalvelua ja erikoistumista. Ensimmäinen lapsi. Keikkahommia. Toinen lapsi. Kumpikaan lapsista ei nuku. Eivät myöskään vanhemmat. Erikoisala vaihtuu, osittain perhesyistä, päivystysrasitus on pienempi anestesiolla kuin oikeuslääketie- [”ÄITI! Toi kattoo mua! Se ei saa kattoo mua!” Veljesten nokittelu muuttuu fyysiseksi. Menen väliin. ”No nyt loppuu tuo!”]

... ööh? Niin. Käy mäihä, anestesiaputki aukeaa isoon, monipuoliseen sairaalaan. Työt

alkavat lokakuuisena maanantaina, perjantaina testitikkuihin piirtyy kaksi viivaa. Nuorempi lapsi on vuoden vanha, esikoinen kaksi. Refluksia lääkitään, korvia putkitetaan ja re-putkitetaan. Uni on kaukainen muisto vain. Kuumetta, räkää, muista lukea Milleriä, katso Rosenberg et al, työtä sairaalassa ja työleiriä kotona. Pieni musta kirja, pellekoulu, NYHA sitä ja Mallampati tätä. [KOPS! Kolmevuotias törmää ovenkarmiin. Huuto on vertahyöttävä ja kubmu komea, huulesta vuotaa veri. Ensiboitoa olenkin päässyt kokeilemaan toistaiseksi vasta kotona.]

... siis. Kolmannelta äitiyslomalta takaisin töihin, keskivartalo-obesiteetti tuntuu olevan kroonista, vatsassa potkii neljäs lapsi. Päivällä ane-polia töissä, illalla oman lapsen kanssa päivystyspolille. Sektiosalissa anestesia lääkäri katselee silmissään vilkkuvia tähtiä ja istuu vai-vihkaa. Lopulta on jäätävä sairauslomalle, neljäs lapsi syntyy aikanaan. Refluksi ja maitoallergia, korvatulehduskierre. Taapero on niin ikään edelleen korvakierteessä, leikki-ikäinen saa öisin tunnin kestäviä kauhukohtauksia, välillä viisi saman yön aikana. Vauvalla epäillä hinkuyskää. [”Äiti! Äiiti!! ÄÄÄÄÄIIIIITIIIIII!!!” ”Mitä, herran tähden, mikä hätänä?” ”Multa pääsi iso pieru!”]

... käynksmä täällä usein...? Äitiysloman loputtua töihin lepäämään. Muita aikuisia! Aivotyötä! Kokonainen teekupillinen kitusiin ilman kolmea lämmityskertaa! Päiväkodista tulee tuliaisia, nuhakuumeita, gastroenteriittejä, täitä, kihomatoja, syyhyypunkteja. Rasvataan, lääkitään, pestään, siivotaan. Töissä ollessa syyllisyys kalvaa, pitäisi olla kotona hoitamassa sairaita lapsia. Kotona lapsia hoitaessa on porukanpetturiolo, joku muu joutuu oman hommansa ohella venymään ja hoitamaan ylimääräisen salin, polin, synnärivuoron tai päiväpäivystyksen. Esikoisella epäillä Kawasakiin

Äitiysloman
loputtua töihin
lepäämään.

tautia. Kilpirauhanen on myös suurentunut ja ilmaantuu epäselvä monoartriitti. Leikki-ikäisen kauhukohtauksiin liittyy epileptisiä piirteitä, tehdään uni-EEG, neurologi tutkii. Taaperolla on molemminpuolinen synnynnäinen napsupeukalo. Uimareissulla kuopus kaatuu ja puree kielensä puoliksi poikki, kieli kursitaan kokoon Lasten-klinikalla yleisanestesiassa. Arjessa on tuskanharmaa sävy. Peilistä näkyy stadin pahin puoskari ja Espoon paskin äiti. [”KUKA laittoi voileivän mun kenkään? Ja tänne se kännykkä! Et pane sitä suuhun!”]

Miten voisi olla sankarilääkäri töissä ja superäiti kotona? Miten käy opiskelun, kun puoliso löytää sankarilääkärin iltayöllä taas kerran lastenhuoneen sohvalta kuola poskella, kirja kainalossa ja nuhainen lapsi toisessa? Miten voisi pysyä skarppina, kun päivystäessään saa nukkua enemmän kuin kotona? Miten saisi mahtumaan syliin neljä lasta yhtä aikaa? No, hyvä on, myönnetään, se sentään onnistuu. Kokeiltu on. Tulee myös päiviä, jolloin kukaan ei ole sairas ja äiti saa iloiset vilkutukset päiväkodin ovella. Töissä johtopuudutukset onnistuvat. Hätäsektiolla maailmaan tullut vauva on viiden minuutin kohdalla vaaleanpunainen ja

karjuu kuin jalopeura. Kotona lapset pukevat, syövät, käyvät vessassa ja leikkivät keskenään ilman seremoniamestaria. Kännykästä löytyy kuva, jossa kaikki neljä istuvat sovussa vieri vieressä sohvalla katsomassa lastenohjelmaa. [”Äiti, katso, mitä mä piirsin. Se on sun avaruusalus. Sä olet siellä ampumassa vaarallisia meteoriitteja ja paistamassa samalla lettuja.”]

Lapset kuulemma kasvavat, yöunet pitenevät, sairastelu vähenee, pidätyskyky lisääntyy. Eräänä päivänä tee ei ehkä jäähdykään. Saapuu vielä sekin päivä, että Finnanest tulee luettua, ehkä sopankeiton ohessa, mutta silti. Jonakin päivänä esikoinen ehkä lukee omille lapsilleen vauvakirjastaan äitinsä taltioimaa keskustelunpätkää.

Kaksivuotias (aamiaispöydässä): ”Isi lähti töihin.”

Äiti: ”Niin lähti.”

Kaksivuotias: ”Isi on silmälääkäri.”

Äiti: ”Niin on. Muistatko, mikä lääkäri minä olen?”

Kaksivuotias (mieltii hetken kulmat rypyssä, sitten kasvot kirkastuvat): ”OIKEA LÄÄKÄRI!” ■

Saapuu vielä sekin päivä, että Finnanest tulee luettua, ehkä sopankeiton ohessa, mutta silti.

